

ГЕНЕРАЛІЗАЦІЯ ТЕОРІЇ НАРАТИВУ У ДИСКУРСІ СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ: ЕПІСТЕМОЛОГІЧНИЙ ЗРІЗ

Досліджується специфіка класичного і посткласичного розуміння нарративності, сучасні "оповідальні" стратегії крізь призму інтерсуб'єктивності "подієвості", нарративні трансформації сучасності; зазначається генералізація теорії нарративу та її аналітико-методологічні міждисциплінарні перспективи у дискурсі сучасних гуманітарних наук.

Ключові слова: актант, нарратив, наратологія, "подієвість", познаходження, методологія.

*"Изучить можно лишь то, что прежде было воображение"
(Г. Башляр. Психоанализ огня).*

Наратологія ще з часів "лінгвістичного повороту" (з його онтологізацією мови, точніше, мовної взаємодії) претендує на статус однієї з провідних комунікативних стратегій сучасного гуманітарно-філософського дискурсу. Відтак, нам потрібно вийти у нашій розвідці за межі нратології як лінгвістичної теорії оповідальності; тобто предметом нашого дослідження виступає нарративність в цілому, у її епістемологічному зрізі, як об'єкт рефлексивного філософського-методологічного аналізу.

Впродовж останнього часу дослідженню сучасної нарративної проблематики присвячено праці Х. Уайта, В. Кебуладзе, В. Шміда, В. Тюпи, Я. Левченка, О. Рогінської та інших. Попри значні здобутки вітчизняних і зарубіжних дослідників із означеної проблематики, не достатньо висвітленими залишаються аспекти полінарративних трансформацій сучасних комунікативних стратегій у гуманітарно-філософському дискурсі. Отже, мета дослідження полягає в дослідженні аналітико-методологічних міждисциплінарних перспектив у дискурсі сучасних гуманітарних наук крізь призму генералізації теорії нарративу.

Звернемося, насамперед, до генези власне поняття "нратологія". Як правило, нарративність характеризують за двома "класичними" поняттями: перше сформувалось у лінгвістичній теорії оповідання (переважно в німецькій традиції), у якій до оповідального класу зараховувались твори за ознаками комунікативної структури. Така оповідь передбачає присутність в тексті "голосу" певної інстанції (нратора чи "оповідача"). Тобто, цю інстанцію-посередника стали називати "нратор", а в теорії оповідання суть оповіді зводилась до інтерпретації дійсності виключно крізь призму рецепцій нратора. За Н. Фрідманом: "Всяка оповідь – це структура, нав'язана подіям, вона гуртує їх одні з одними і виключає деякі несуттєві. Безпосереднє знання про події, ... , не можливе. Між подією і свідомістю завжди постає призма комунікативного акту вербалізації, яка викривлює справжнє комунікативне середовище викладу" [1]. Отже, поняття нарративності, зокрема її основна дієва особа – нратор – це прийнята кантівською філософією гносеологічна гіпотеза, що ми пізнаємо світ не таким, яким він

існує сам по собі, а таким, яким він пройшов через призму певного споглядального розуму. Проте ще й зараз є теоретики (переважно лінгвісти), які визначають специфічність оповіді лише через присутність наратора.

Цілком правомірним в епістемологічному сенсі стало формування наступного поняття наративності саме у структуралістській традиції. Так, термін "нараторологія" розробив Ц. Тодоров (1969 р.): згідно з цією концепцією, вирішальним в оповіданні є не стільки ознака структури комунікації, скільки ознака структури самого оповідання (*тексту*. – Л. К.). Р. Барт у праці "Вступ до структурного аналізу оповідних текстів" зазначає: "не перерахувати всіх існуючих на світі оповідань. Оповідь існує завжди, у всі часи, в будь-якому суспільстві; всі класи, будь-які соціальні групи створюють свої власні оповіді, ... оповідь існує в світі, як саме життя" [2]. На його думку, потрібно схопити нескінченну кількість конкретних висловлювань шляхом опису тієї "мови", з якої вони вийшли і яка їх породжує. (*Адже відомими є інтенції структуралістів до створення цілісної теорії аналізу наративних текстів*. – Л. К.). Відтак – якщо нараторологія має справу з мільйонами текстів, – неминучим виявляється її тернистий шлях через використання стандартних для структуралістської методології дедуктивних процедур: створити попередню сітку-структуру, поступово рухаючись від неї (по синтагматичній вісі) до конкретних різновидів оповідних текстів, які частково реалізують дану модель, а частково від неї відхиляються; лише через ці подібності і відхилення, за допомогою єдиного інструментарію опису, нараторологія може схопити всю множину текстів, їх екліктичну культурну мозаїку. Так, А.-Ж. Греймас визначав наративність як "організуючий принцип будь-якого дискурсу" [3]; тоді як Ж. Женет зазначає: оповідь "існує постільки, оскільки вона розповідає певну історію, за відсутності якої дискурс не є оповідальним. Як наратив оповідь існує завдяки зв'язку з історією, яка у ньому викладається, тобто висловлювання існує завдяки зв'язку з нарацією, яка його породжує". Згідно класичного висновку Ж. Женета, власне нарація є "породжуючий оповідальний акт", без якого "немає оповідального висловлювання, а іноді і немає оповідального змісту" [4]. (*Вище викладені позиції цілком пояснюють обраний нами епіграф, який свого часу використав у відомій праці "Метаісторія" структураліст і філософ історії Х. Уайт* [5] – Л. К.)

Отже, структуралістське визначення включає до сфери нараторології твори взагалі (не лише вербальні), що виявилось цілком правомірним, якщо взяти до уваги текстUALІЗАЦІЮ дійсності структуралістською, а згодом і постструктуралістською традиціями. Але якщо вийти на терени "епістемологічного зсуву", здійсненого у парадигмі постструктуралізму (і постмодернізму в цілому), з тотальною генералізацією поняття тексту, ми з необхідністю повинні визначати наратив як репрезентацію соціокультурної дійсності. Відтак, спостерігається чіткий вихід у невизначене і дискусійне річиче сучасного міждисциплінарного зрізу в гуманітаристиці. Тому правомірно задати питання ще раз (у сенсі "перевідкриття" теорії наративу): що ж є наратив як такий?

Сучасна нараторологія – це широка дискурсивна нива у сферах наукового пошуку стратегій сюжетно-оповідальних висловлювань (дискурсів),

які співвідносяться з певною фабулою (історією, інтригою). Звісно, мова йде не лише про художні, чи навіть вербальні тексти: зусиллями філософів, істориків, культурологів, лінгвістів категорія наративності отримала широке розповсюдження і ґрунтовне концептуальне наповнення. Відмітимо особливу роль філософа П. Рікера, філософа історії Х. Уайта, літературознавця В. Шміда, які внесли значні здобутки в сьогodнiшнє розуміння і напрям наратологічних досліджень. Приведемо кілька цитат для репрезентації сучасної наратологічної проблематики у російському гуманітарному дискурсі: "Межі наратології широкі, ..., і навіть невизначено широкі. Безперечно відбувається текстуалізація об'єктів гуманітарного знання" [6]. О. Ханзен-Леве постулює проблему "швидкої екзистенціалізації методу", – коли людина, оминаючи систематизацію, починає активно аналізувати свою власну роль у досліджуваному процесі (*здаймо постмодерністські "мікронарації" (з їх "особистісною" причетністю до конкретної події), що заступили гранднаративи модерну!* – Л. К.). В. Тюпа наголошує: "і у відчутті всезагальної кризи гуманітарного знання врешті решт вона (*наратологія*. – Л. К.) винна. ... Межі її окреслюються, з одного боку, перформативними сторонами культури, з іншого боку – інтерактивними. Мене в сучасній наратології приваблює те, що в центрі уваги тут завжди залишається комунікативний процес, оповідний текст, що організує комунікативну подію" [7].

Отже, розглянувши етимологію наратології у дискурсі гуманітаристики, перейдемо до аналізу основи здійснення комунікативного процесу у контексті наративу – а саме "подієвості", адже наративність – це насамперед "подієвість" як спосіб текстопородження. За М. Бахтіним, подієвість завжди двоєдина: "Перед нами дві події – подія, про яку розказано в оповіді, і подія (як "спів-буття", "*со-бытие*") самого висловлювання (в цьому останньому ми й самі беремо участь як реципієнти); події ці відбуваються в різні часи і в різних місцях, і в той же час вони нерозривно поєднані в єдиній ... події, ... як твір в його "*событийной*" повноті. Ми розуміємо цю повноту в її цілісності і неподільності, але одночасно розуміємо і всю різність її складових моментів" [8]. Власне наративна інтенціональність висловлювання складається із зв'язку двох подій – референтної (тієї, про яку розповідали) і комунікативної (тобто самого засвідчення факту події як події). Саме така єдність твору виявляє його інтенції у всій "подієвій повноті", а наратологічне пізнання включає у себе цілісні семіотичні комплекси, які маніфестують неподільність двох подій: референтної і комунікативної. У цьому сенсі наративними можуть бути не лише роман (з його вигаданою квазіподієвістю) чи твір історика, де референтний ряд подій фактографічний (*чи доксографічний?* – Л. К.). Ба більше – наративними можуть виявитися будь-які текстуалізовані об'єкти культурного універсуму, адже наратив виступає як текстопороджувальна конфігурація двох рядів подієвості: референтного і комунікативного. Отже, специфіка наративного дискурсу – саме в тому, що він наділяє факти статусом події. Коректніше говорячи – подія – це здійснення однієї чи кількох можливостей. У П. Рікера "подія – це те, що могло відбутися по-іншому" [9]. Тобто подія – це значуща в рамках альтер-

нативних варіантів конкретність, факт, який має власну значущість через те, що відрізняється від інших – не реалізованих можливостей. За М. Бахтіним, сенс події інтерсуб'єктивний, адже він завжди відповідає на питання. Для своєї актуалізації сенс завжди потребує *"вопрошаючого"*. З боку ж суб'єкта "має місце причетність до *"события"* як ціннісно-смыслового моменту фактичності буття" [10]. Нарация і є активно-комунікативне (текстопороджувальне) залучення до референтної події – як форма наративного розуміння. Отже, як і для референтних подій (історій, які розповідають), так і для будь-яких комунікативних подій спілкування (як "спів-буття" сенсів) вирішальною інстанцією подієвості виступає актуалізатор події (бахтінський "третій"), як носій власної точки зору ("свідок") і ціннісної позиції ("суддя"). (*Зрозуміло, що йдеться про позицію "позазнаходження" ("вненаходимости")*), *що у даному випадку розглядається як необхідна передумова наративного розуміння; згодом ми ще звернемося у контексті даної розвідки до означеної проблематики.* – К. Л.). Принципова ж різниця між референтною і комунікативною подією хронотопічна: перша має місце лише "там і тоді", а друга – "тут і тепер", оскільки без участі рецептивної свідомості адресата ніяка комунікативна подія, зрозуміло, не здійснюється. У даному річизі потребує прояснення поняття "актант", яке ми розуміємо у сенсі Р. Барта, як "перформатив", тобто у постструктуралістському аспекті нової рецептивної ситуації, що склалася в гуманітаристиці після 70-х рр. ХХ ст.: коли "структура читання" замінила "читання структури". Ще в аналітичному структуралізмі теоретики прагнули позбутися психологічних характеристик персонажа, а тому ввели нове визначення: зокрема, А.-Ж. Греймас пропонує описувати і класифікувати персонажів не за тим, ким вони є, а за тим, що вони роблять (звідси і нова назва) – актанти ("ті, що діють"). (*Як приклад: есе Р. Барта "Смерть автора" і твір М.Фуко "Що є автор?"*). Підсумовуючи сказане, визначимо подію як актуальне "спів-буття" трьох факторів: актантний фактор дії, фактор спокою чи протидії, і ментальний фактор генерації смислу (*"причастной вненаходимости"* М. Бахтіна) – з них два перші пов'язані хронотопічно, а третій – дистанційований.

Відтак цілком коректним, на наш погляд, розглянути детальніше крізь призму теорії наративу одне із провідних понять (*яке ми вже, утім, почали аналізувати*), що визначають специфіку гуманітарних досліджень – концепт "позазнаходження", ("відстороненого споглядання", *"причастной вненаходимости"* М. Бахтіна), який ми розкриємо ще й у контексті здійснення можливості умов розуміння, що плина сучасність вимагає презентувати радше як "порозуміння" (у сенсі Г.-Г. Гадамера).

Гуманітарні науки, як відомо, завжди спрямовані до діалогічних (точніше, напевно, полілогічних) стратегій, до ідеї нескінченної універсальної поліфонії рівноправних суб'єктів дискурсу. Не піддається сумніву і той факт, що тотальне невміння досягати ситуативного консенсусу (у сенсі комунікативної практичної філософії) при вирішенні тих нагальних проблем, які постали перед людством зараз, можна вирішити лише за допомогою "розуміючих методик", під кутом респонсивного підходу, тобто повноцінне подальше існування сучасного суспільства можливе

лише як простір зв'язку "між" зустрічними запитаннями та відповідями, як унікальний взаємообмін між індивідуальними свідомостями та простором міжособистісного сприйняття. Дана проблема спрямована, окрім усього, є майже невисвітленою у вітчизняній гуманітаристиці. Тому розгляд саме такої теми є безумовно актуальним, так як необхідність студювання даної проблематики спричинена самою логікою розвитку гуманітарно-наукової думки, а її розкриття має безпосередній вплив на реальні зміни у свідомості людей, а відтак і на реальні зміни у світі. Відповідно проблемність самої стратегії "позазнаходження", зокрема в сфері сучасного міждисциплінарного філософсько-методологічного підходу, притаманного сучасній гуманітаристиці, яка самопрезентується крізь призму полінаративних дискурсивних потоків, вимагає рефлексивного аналізу та глибокого детального дослідження [11].

Чому ж саме "позазнаходження" якнайкраще уможлиблює процес здійснення розуміння? Про які лінії розгортання діалогу йдеться? Так, у концепції діалогізму і поліфонії М. Бахтіна розуміння як таке входить в діалогічну систему і змінює її тотальний сенс: той, хто розуміє ("*понимающий*") неодмінно перетворюється на "третього" в діалозі, причому не в арифметичному чи хронотопічному сенсі, на чому особливо акцентує М. Бахтін. Окрім двох обов'язкових суб'єктів-учасників діалогу, висловлювання, щоб бути зрозумілим (*причому мислитель наголошує на специфічній "глибині" розуміння у гуманітарних науках*), потребує "вищого наадресата" (відстороненого "адресата з лазівкою"), тобто тієї інстанції-посередника, яка уможливить досягнення розуміння, точніше, його глибинного аспекту. "В різні епохи і при різному світорозумінні цей наадресат і його ідеально вірне розуміння у відповідь ("*ответное понимание*") набувають різних конкретних ідеологічних виражень (бог, абсолютна істина, суд безпристрасної людської совісті, народ, суд історії, наука і т. п.). Кожен діалог відбувається ніби на фоні "*ответного понимания незримо присутствующего третьего*", який стоїть над усіма учасниками діалогу (партнерами)" [12]. Отже, М. Бахтін вводить поняття "позазнаходження" (мовою оригіналу – "*внезаходимости*"), говорячи про специфіку гуманітарних досліджень, з метою репрезентації можливості діалогу (а з ним і розуміння) лише опосередковано, пройшовши крізь обов'язкову смислову конвергенцію (у сенсі інтерпретанти М. Ріфатера): "Два висловлювання, віддалені одне від одного і в часі, і в просторі, які нічого не знають одне про одного, при сенсовому співставленні віднаходять діалогічні стосунки, якщо між ними є ... смислова конвергенція (хоча б часткова спільність теми, кута зору і т. п.) ... Спільність проблеми породжує ... діалогічні стосунки" [13]. Лише так розкривається позиція третього в діалозі, який безпосередньо в ньому не бере участі, але його розуміє. Цілісне висловлювання – це вже не одиниця мови, а одиниця мовленнєвого спілкування, яка має не значення, а смисл, тобто цілісний сенс, що завжди має стосунок до цінності (згадаймо методологічну спрямованість Г. Рікєрта щодо "наук про культуру") – той сенс, що вимагає "розуміння у відповідь", тобто цілісного діалогічного стосунку, адже гуманітарне мислення завжди спрямоване на чужі думки, позиції і

висловлювання, а природа людського слова, як і людини, однакова – вони хочуть бути почутими, а задаючи все нові і нові запитання – отримувати відповіді "до нескінченності": доречно згадати тут тезу М. Бахтіна – "відсутність відповіді" ("*безответность*") є найстрашнішою. Так, "почутість" як така є вже діалогічним стосунком. Слово хоче бути почутим, зрозумілим, отримати відповідь, і знову відповідати на відповідь, і так ad infinitum. Воно вступає в діалог, який на має смислового завершення [14]. Отже, критерій глибини розуміння є одним із найвищих критеріїв у гуманітарному пізнанні, адже, підтримаємо М. Бахтіна, – слово бездонне, здатне набирати глибинного неповторного сенсу, причому перманентного ґатунку. Відтак, для своєї актуалізації смисл потребує інтенцій "*вопрошаючого*", відстороненого споглядання у феноменологічному сенсі.

Таким чином, ми впритул підійшли до розкриття сучасного сенсу наратології. Якщо лінгвістика і літературознавство визначають об'єктом наратології культурний простір, що утворений текстами певної риторичної модальності, то в філософсько-епістемологічному сенсі предметом дослідження сучасної наратології є комунікативні стратегії і дискурсивні практики наративної інтенціональності. Наративний дискурс у "його повноті" (М. Бахтін) не розпадається на історію і дискусію. Інтрига історії і наративна конструкція розповіді про неї – дві сторони єдиної комунікативної стратегії розуміння: не лише оповідь не мислима без оповідальної історії, але і ніякої історії (в тому числі і національної чи загальнолюдської) не може бути без її оповідального викладу, що за П. Рікером, пов'язане з обов'язковістю "аспекта побудови інтриги". Тобто наративний дискурс, ховаючи у собі певну інтригу, надає фактам подієвого характеру, що передбачає їх потенційну зрозумілість. Жанрова ідентифікація текста є завершальною стадією його наратологічного аналізу, однак – далеко не самоціллю. "Так корабель, що пливе у напрямі до маяка, опиняється не біля маяка, а у порту. Тобто наближаючись до кінцевої точки ідентифікації текста, наратолог повинен не лише описати наративні структури, а і віднайти приховану у них інтенціональність і смисл, цим самим окреслюючи межі можливих прочитань текста" [15]. Смисл виникає в комунікативному акті взаємодії креативної і рецептивної свідомостей, а наратологічний аналіз лише встановлює межі цього смислу, але не будемо забувати і про те, що сучасний соціокультурний універсум "весь знаходиться на межі", (згадаймо, наприклад, працю С. Квіта: "В межах, поза межами і на межі"); відтак "інтерсуб'єктивний міжсвіт свідомостей" і є предметом гуманітарно-наукового пізнання.

Розглянемо ще один аспект нашого дослідження. Свого часу приводом для "перевідкриття" теорії наративу у російській семіотичній традиції послугувала у 2003 р. праця "Наратологія" гамбургського слависта В. Шміда. Відтак і у вітчизняній гуманітаристиці спостерігається "реактуалізація і реконтекстуалізація" (*користуючись понятійним апаратом сучасної феноменологічної теорії*) наратології як однієї з провідних методологічних стратегій гуманітарно-філософського дискурсу початку XXI ст.

Насправді, у сучасній лінгвістиці акцентується увага на двох наратологіях (як уже аналізувалось вище) – тій, що цікавиться оповіданням, де

діє наратор; і тій, чия увага зосереджена на історії (як метаісторії, у сенсі Х. Уайта), де центральна роль відводиться події. Це головна умова наративності – позиція між двома станами, обумовленими хронотопом, зокрема, плинністю часу. "Сучасна наратологія охоплює не лише літературу, а і драматургію з кінематографом, психотерапевтичні наративи, до яких належать як оповіді пацієнтів, так і лікарів. ... Отже, сучасна наратологія – це фундаментальна дисципліна, яка розглядає прояви вітальної активності (в цілому) як тексти. Нова наратологія – вже не та наратологія "семидесятих годов в ежовых рукавицах структуриализма" [16]. Зараз говорять про *New Narratologies* – уже сама граматична форма вказує на те, що існує не одна наратологія, а різні, які, відповідно, застосовуються у різних сферах життя (*тобто полінаратології* – Л. К.). "Саме в такому аспекті наратологія є актуальною наукою, вона прагне закріпити свої позиції як фундаментальна дисципліна, що пояснює де-що, що має місце в різних сферах життя і знання. В юриспунденції, медицині, психології, мистецтві – скрізь про щось і якимось розповідається, але загальної теорії оповіді немає досі" [17]. Звичайно, така загальна теорія повинна подолати філологічні межі, рефлекторну замкненість в рамках письмового тексту. Тому зараз дослідники-нاراتологи враховують різні форми текстів: мовлення, малюнок, врешті-решт, сновидіння. Отже, перспективи сучасної наратології, за Я. Левченком, "від наратології до нових наратологій".

Таким чином, ми у нашій розвідці здійснюємо вихід на терени міждисциплінарності сучасної гуманітаристики крізь призму новітньої генералізованої наратології. Не можливо у даному контексті оминати і сучасну вітчизняну феноменологічну традицію. Зокрема, В. Кебуладзе зазначає: "Сучасні кризові процеси мають глобальний характер. ... Отже, й засоби подолання кризи не можна віднайти в якомусь одному наративі. Лише перехрещення міні-нاراتивів, контрабанда розумних елементів з одного наративу до іншого і створення партизанських таборів розуму на територіях, де панує зухвале невігластво, дають змогу плекати надію на розв'язання найгостріших проблем сучасності. Таким тенденціям у сучасній філософії взагалі й у феноменології зокрема якнайкраще відповідає метод аісторичного реконструювання" [18]. Відтак, на думку феноменолога, саме завдяки методів аісторичного реконструювання "філософи створюють інтелектуальні сюжети, в яких перехрещуються і змішуються різні міні-нاراتиви" [19], а "метод аісторичного реконструювання, ..., спирається на такі теоретичні засади: постмодерністську ідею розмаїття наративів або оповідей, що заступає уявлення про єдиний наратив або єдину історію; розрізнення фабули та сюжету, запроваджене в російському формалізмі і розвинуте в сучасній наратології; ... ; ... життя, читання і писання зливаються в нерозчинне ціле, яке постає як новий текст, що очікує на переживання через прочитання, дописування й уписування до ще незнайомих контекстів, розташування в невідомих сенсорних горизонтах, втілення в невпинному плинні досвіду, що завжди має гібридний характер..." [20].

Отже, підсумуємо: розглянувши класичне і посткласичне розуміння наративності, приклади сучасних "оповідальних" стратегій крізь призму

інтерсуб'єктивності "подієвості" та її умов, комунікативну структуру наративу і наративні трансформації сучасності, можемо підкреслити цілком правомірну генералізацію теорії наративу, зокрема її аналітико-методологічні міждисциплінарні перспективи у дискурсі сучасних гуманітарних наук, акцентувавши особливу увагу на актуальності сучасної наратології як провідної комунікативної стратегії інформаціонального (М. Кастельс) перманентно "плинного" світу.

1. Шмид В. Нарратология / В. Шмид. – М. : Языки славянской культуры, 2003. – С. 14.
2. Барт Р. Введение в структурный анализ повествовательных текстов // Французская семиотика: От структурализма к постструктурализму / [пер. с фр. и вступ. ст. Г. К. Косикова]. – М. : Издательская группа "Прогресс", 2000. – С. 198.
3. Греймас А.-Ж. Размышления об актанных моделях // Французская семиотика: От структурализма к постструктурализму / [пер. с фр. и вступ. ст. Г. К. Косикова]. – М. : Издательская группа "Прогресс", 2000. – С. 154.
4. Тюпа В. И. Коммуникативные стратегии теоретического дискурса // Критика и семиотика. – 2006. – № 10. – С. 40.
5. Уайт Х. Метаистория. Историческое воображение в Европе XIX века / Х. Уайт ; [пер. с англ. под. ред. Е. Г. Трубиной и В. В. Харитонова]. – Екатеринбург : Издательство Уральского университета, 2002. – С. 15.
6. Тюпа В. И. Коммуникативные стратегии теоретического дискурса. – С. 36.
7. Там же. – С. 44.
8. Шмид В. Нарратология. – С. 105.
9. Там же. – С. 132.
10. Комисар Л. П. Рецепція ідей М. М. Бахтіна в сучасних культурно-філософських концепціях інтертекстуальності // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Філософія. Політологія. – 2007. – № 84–86. – С. 34.
11. Комисар Л. П. Концепт "позазнаходження": інтенції глибинного розуміння в гуманітарному пізнанні // Міжнародна наукова конференція "Дні науки філософського факультету – 2013" (Київ, 16–17 квітня 2013 р.) : матеріали доповідей та виступів. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2013. – Ч. 6. – С. 246–248.
12. Бахтин М. М. К методологии гуманитарных наук // Эстетика словесного творчества. – М. : Прогресс, 1979. – С. 306.
13. Там же. – С. 303.
14. Там же. – С. 306.
15. Шмид В. Нарратология. – С. 234.
16. Левченко Я. Нарратология – c'est moi? Вольф Шмид и его российские коллеги о близком [Электронный ресурс] / Я. Левченко, О. Рогинская. – Режим доступа : http://old.russ.ru/kgug/20030721_narrat.html.
17. Там же.
18. Кебуладзе В. Феноменология досвіду / В. Кебуладзе. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2012. – С. 42.
19. Там само. – С. 43.
20. Там само. – С. 60–61.

Надійшла до редколегії 15.04.13

Л. П. Комисар

ГЕНЕРАЛИЗАЦИЯ ТЕОРИИ НАРАТИВА В ДИСКУРСЕ СОВРЕМЕННОЙ ГУМАНИТАРИСТИКИ: ЭПИСТЕМОЛОГИЧЕСКИЙ СРЕЗ

Исследуется специфика классического и постклассического понимания нарративности, современные "повествовательные" стратегии сквозь призму интерсубъективности "событийности", нарративные трансформации современности; акцентируется генерализация теории нарратива и ее аналитико-методологические междисциплинарные перспективы в дискурсе современной гуманитаристики.

Ключевые слова: актант, наратив, наратология, "событийность", вненаходимость, методология.

L. P. Komisar

GENERALIZATION OF NARRATIVE THEORY AT MODERN DISCOURSE OF HUMANITARIAN STUDIES: EPISTEMOLOGICAL POINT OF VIEW

Represented features of classical and post-classical concepts of narratives, modern "tales" strategies throw the prism of intersubjectivity of "performing", narrative transformations of contemporary, accenting on generalization at narrative theory, its analytical and methodological interdisciplinarity perspectives for modern humanitarian studies.

Keywords: actant, narrative, narratology, "performing", outsideness (exotopy), methodology.